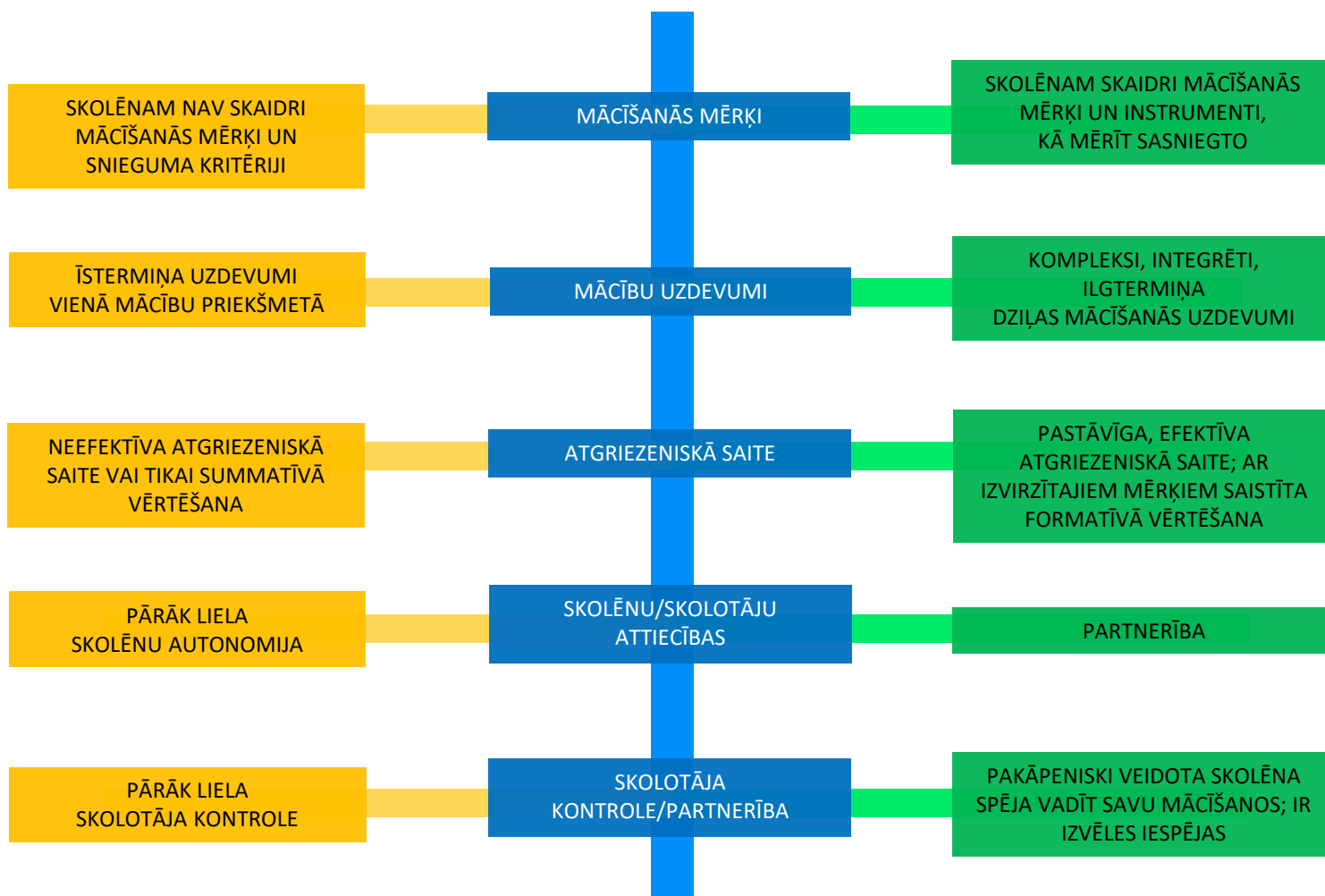

EFEKTĪVA SKOLOTĀJA DARBĪBA

NEEFEKTĪVA MĀCĪŠANA

EFEKTĪVA MĀCĪŠANA

15 EFEKTĪVA SKOLOTĀJA DARBĪBA

Skolēna mācīšanās rezultāts būs dziļa izpratne un kompetence, ja skolotāja īstenotais mācību process būs efektīvs.

- Skolēnam jānodrošina iespēja sekot mācīšanās progresam – skolēnam ir skaidri mācīšanās mērķi un laba snieguma kritēriji gan ilgtermiņā, gan katrā mācību stundā; skolotājs īsteno efektīvu formatīvo vērtēšanu, t.i., skolēns saņem noderīgu atgriezenisko saiti par mērķa sasniegšanu, viņam ir iespēja tūlīt korigēt savu sniegumu.

PĒTĪJUMU REZULTĀTI

LATVIJĀ

Stundu vērojumi rāda tendenci, ka skolotāji mēdz jaunas metodes, paņēmienus un idejas iekļaut tradicionālajā mācību procesā ("gatavu" zināšanu nodošanas modelī) kā atsevišķus elementus, bet skolotāja darbība nepalīdz skolēnam apgūt jaunas prasmes. Piemēram, mācību procesā iekļaujot pētnieciskus problēmu uzdevumus, vērojamas divas galējības – skolēniem tiek dots uzdevums, ar kuru viņi nespēj tikt galā, jo pietrūkst prasmju, tās netiek mācītas, skolēni nesaņem atbilstošu skolotāja atbalstu, vai arī skolēnam nav iespēju pašam risināt problēmu – viss process ir skolotāja virzīts, kontrolēts. Abos gadījumos pētniecisko prasmju apguve ir ierobežota, mācīšanās nav efektīva (Volkinsteine u.c., 2014; Namsone u.c., 2015; u.c.).

PASAULĒ

Skolēnu mācību procesu un rezultātu vistiešāk ietekmē skolotāja prasmes un darbība stundā, nevis, piemēram, skolēnu spējas, attieksme, uzvedība vai sociālais stāvoklis. Saskaņā ar pētījumiem, nozīmīga pozitīva ietekme uz skolēnu mācīšanos ir: skolotāja

LITERATŪRA TĀLĀKAI UZZIŅAI

Fullan, M., & Langworthy, M. (2014). *A rich seam: How new pedagogies find deep learning*. London: Pearson.
Hattie, J. (2012.) *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Routledge.
Volkinsteine J., & Namsone D. (2014). What lesson observation data reveal about the skills of Latvian chemistry teachers to organize students' scientific inquiry? 19th International conference EcoBalt2014, 8.–10.10.2014, Riga, Latvia.

- Skolotājs skolēniem piedāvā ilgtermiņa integrētus mācību uzdevumus, kas prasa gan iedziļināšanos saturā, gan savas darbības plānošanu, monitorēšanu, korigēšanu.
- Skolotājs ar skolēniem veido attiecības, kas balstās uz sadarbību, pretstatā neefektīviem attiecību modeļiem (kur skolēnam ir vai nu pārāk liela autonomija, vai gluži otrādi – visu nosaka skolotājs), pastāv partnerība, kas prasa izdarīt izvēles un uzņemties atbildību.

stratēģiskajai skaidrībai (ietekmes faktors ir 0,75) un skolēniem izaicinošu sasniedzamo rezultātu izvēršanai (0,56); izziņas stratēģiju (0,74) un metakognitīvo stratēģiju (0,67) mācīšanai; atgriezeniskās saites sniegšanai skolēniem (0,72); skolotāja un skolēnu sadarbības attiecību veidošanai (0,72) (Hattie, 2012).

Efektīvs skolotājs veido stundu, kurā notiek īsta mācīšanās, skolotājs seko katra skolēna mācīšanās progresam un prot virzīt katru skolēnu pretī nospraustajam mērķim, nepārtraukti meklē atbildes uz jautājumiem: "*Kurp doties? Kā tur nokļūt? Kurp doties turpmāk?*" (Hattie, 2012).

Efektīvā mācību procesā skolotāji un skolēni ir sadarbības partneri un mācās kopā; tiek izvēršts skaidrs mācību mērķis un ir skaidrs mācīšanās progressa mērījums; ir nepārtraukta atgriezeniskās saites sniegšana skolēniem par viņu mācību progresu; tiek analizēti dati par skolēnu mācību progresu un, ņemot vērā datus, ieviestas nepieciešamās izmaiņas (Fullan u.c., 2014).

Marzano, R., Pickering, D., & Pollock, J. (2001). *Classroom instruction that works: Research-based strategies for increasing student achievement*. Alexandria, VA: ASCD.
Namsone D., & Čakāne L. (2015). What lesson observation data reveal about the changes in teaching science and mathematics. 11th biannual Conference ESERA 2015. Helsinki, Finland, 31.08.–04.09.2015.